

**FOLKETINGETS
OMBUDSMAND**

27. februar 2020

Endelig rapport

**Tilsyn med handicap-
tilgængeligheden på
Lillevang Skole,
Afd. Skovvang,
den 1. oktober 2019**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Sammenfatning	5
3. Grundlaget for ombudsmandens tilgængelighedstilsyn	5
4. Regler om tilgængelighed	6
4.1. Grundlaget for ombudsmandens vurderinger	6
4.2. Særligt om byggelovgivning mv.	6
4.3. Særligt om FN's konventioner	7
5. Materiale modtaget inden tilsynsbesøget	8
6. Lillevang Skole, Afdeling Skovvang	8
7. Inklusion af centerklasseelever	9
8. Fritagelse for undervisning	12
9. Elevernes ankomst til skolen	13
10. Parkering	14
11. Anvendelsen af faglokaler i kælderen	16
12. Legeplads	19
13. Døre ud til det fri	22
14. Andet	23
14.1. Nedsænkede arealer	23
14.2. Trappe	25
14.3. Stopfunktioner på vaske og borde	25
14.4. Hæve-sænke-bord	26

14.5. Privatliv på toiletet	27
15. Opfølgning	28

1. Indledning

Folketingets Ombudsmand foretog den 1. oktober 2019 et tilsyn af tilgængeligheden på Lillevang Skole, Afdeling Skovvang, i Allerød. Besøgsholdet bestod af afdelingschef Morten Engberg, psykolog og børnesagkyndig Irene Rønn Lind, fuldmægtig Hanne Nørgård og konsulent Jens L. Petersen, der har et bevægelseshandicap.

Ombudsmanden foretog et tilsyn af tilgængeligheden på den samme skole i september 2015, og der var således tale om et opfølgende tilsyn.

Dagen før det opfølgende besøg havde besøgsholdet samtale med 17 elever fra skolens 4 centerklasser – alle 17 med forskellige former for handicap. Nogle af eleverne var helt afhængige af deres kørestol, nogle havde vanskeligheder med at gå og brugte gangstativ eller kørestol som støtte, og nogle havde ikke bevægelseshandicap, men andre former for handicap. Desuden havde besøgsholdet i forbindelse med besøget samtale med 1 lærer fra centerafdelingen på skolen og 5 forældre fordelt på de 4 klasser. Alle, som besøgsholdet havde samtaler med, gav samtykke til, at oplysninger fra samtalerne kunne videregives (til ledelsen). Relevante oplysninger fra samtalerne er indarbejdet i punkterne nedenfor.

Tilsynsbesøget havde følgende dagsorden:

- indledende samtale med repræsentanter fra skolens ledelse, skolens pedel og ejendomschefen i Allerød Kommune,
- rundgang på skolen, og
- afsluttende samtale.

Tilsynet var varslet og blev planlagt og gennemført på baggrund af de oplysninger, som Folketingets Ombudsmand havde modtaget fra Allerød Kommune forud for besøget, oplysninger, som tilsynsholdet havde modtaget fra de ovenfor nævnte elever, forældre og lærer, og oplysninger, som under besøget fremkom fra skolens ledelse, skolens pedel og kommunens ejendomschef.

Der var – som nævnt ovenfor – ved besøget den 1. oktober 2019 tale om et genbesøg på Lillevang Skole, Afdeling Skovvang. Denne rapport om besøget er på den baggrund udarbejdet som en opfølgende rapport, hvor jeg alene beskriver og forholder mig til de indretninger og forhold, der giver mig anledning til bemærkninger.

En foreløbig udgave af min rapport om tilsynet den 1. oktober 2019 blev den 11. november 2019 sendt til Allerød Kommune og Lillevang Skole, Afd. Skovvang med henblik på, at skolen og kommunen kunne få lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger om de faktiske forhold og med anmodning om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

På baggrund af det svar, som jeg modtog fra Allerød Kommune og Lillevang Skole den 19. december 2019, bad jeg den 15. januar 2020 om yderligere svar fra kommunen og skolen.

Jeg modtog skolens og kommunens yderligere svar den 3. og 24. februar 2020.

Skolens og kommunens bemærkninger og svar er indarbejdet de relevante steder i den endelige rapport.

2. Sammenfatning

Ved genbesøget den 1. oktober 2019 bemærkede og anerkendte besøgsholdet, at skolen og kommunen – siden besøget i september 2015 – på en række områder har forbedret tilgængeligheden på skolen.

Der er dog fortsat visse problemer og udfordringer på området.

Jeg har bl.a. set problemer i forhold til:

- inklusionen af de ældste centerklasseelever,
- manglende mulighed for at modtage fysikundervisning,
- sen ankomst for centerklasseeleverne til skolen, og
- manglende klarhed omkring skiltning vedrørende handicapparkering på busvendepladsen.

3. Grundlaget for ombudsmandens tilgængelighedstilsyn

Folketinget vedtog den 2. april 1993 beslutningsforslag B 43 om ligestilling og ligebehandling af mennesker med handicap. Folketinget bad ved beslutningen Folketingets Ombudsmand om at "følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale, hvor dette er muligt inden for ombudsmandens kompetence". I forbindelse med behandlingen af folketingsbeslutning B 15 af 17. december 2010, der vedrører Folketingets gennemførelse af FN's Handicapkonvention i 2010, blev ordningen bekræftet.

Folketingets Ombudsmand foretager som en del af sit arbejde på handicapområdet tilsyn med offentlige bygninger, særligt med handicaptilgængelighed for øje. Tilsynene omfatter normalt bygningernes tilgængelighed for alle brugere af bygningerne. Formålet med tilsynene er dels generelt at følge udviklingen på området for tilgængelighed for mennesker med handicap og derved indvinde erfaringer om det mere generelle arbejde på området, dels i konkrete tilfælde at påpege fejl og mangler, hvor det er nødvendigt.

Efter § 7, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013) omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter lovens § 18 kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested under ombudsmandens virksomhed. I forbindelse med en sådan undersøgelse har ombudsmanden bl.a. mulighed for at foretage vurderinger ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter. Se nærmere nedenfor i pkt. 4.1.

4. Regler om tilgængelighed

4.1. Grundlaget for ombudsmandens vurderinger

Grundlaget for ombudsmandens vurderinger i tilsynssager som den foreliggende er de gældende regler på området, herunder særligt byggelovgivningen og FN's Handicapkonvention. I sager, der angår børns forhold, bliver reglerne i FN's Børnekonvention desuden inddraget i relevant omfang. Derudover inddrages de vejledende regler i DS/ISO 21542:2012 og SBI-anvisning 272 om Bygningsreglement 2018, sidstnævnte udgivet af Statens Byggeforskningsinstitut [nu BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø].

Som nævnt i pkt. 3 har ombudsmanden endvidere mulighed for at foretage vurderinger ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter, jf. § 18 i ombudsmandsloven.

4.2. Særligt om byggelovgivning mv.

Af § 1 i byggeloven (lovbekendtgørelse nr. 1178 af 23. september 2016) fremgår det, at formålet med loven bl.a. er at fremme handicaptilgængelig indretning af bebyggelser. Af § 2 følger, at loven bl.a. gælder, når der opføres nye bebyggelser og ved tilbygning. Det følger desuden af samme bestemmelse, at loven også gælder ved ombygninger og ændringer i benyttelse af bebyggelsen, som er væsentlige i forhold til bestemmelser i loven eller de bestemmelser, der er fastsat i medfør af loven.

Bygningsreglementet er en bekendtgørelse, som udspecificerer byggelovens krav.

Det nugældende bygningsreglement er Bygningsreglement 2018 (BR18), jf. bekendtgørelse nr. 1399 af 12. december 2019.

Det er kravene i det bygningsreglement, der var gældende på det tidspunkt, hvor der blev søgt om byggetilladelse, eller hvor byggeriet blev anmeldt, eller – hvis byggeriet ikke krævede tilladelse eller anmeldelse – hvor byggeriet blev påbegyndt, som finder anvendelse, jf. BR18 § 565, stk. 3.

Til bygningsreglementet findes der en række vejledninger udarbejdet af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Der findes desuden vejledende retningslinjer i den internationale standard DS/ISO 21542:2012, der har status som dansk standard.

Hertil kommer, at Dansk Standard i samarbejde med Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har udarbejdet en vejledning, der bygger bro mellem tilgængelighedskrav i bygningsreglementet (BR18) og den internationale standard for tilgængelighed (ISO 21542). Denne vejledning findes i DS-håndbog 186:2017 "Vejledning Tilgængelighedskrav i BR18 – Holdt op mod DS/ISO 21542".

Endelig har BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø udgivet SBI-anvisning 272 med forklaringer og fortolkninger af bestemmelserne i BR18.

4.3. Særligt om FN's konventioner

Det følger af FN's Handicapkonventions artikel 8, at deltagerstaterne forpligter sig til at vedtage umiddelbare, effektive og passende foranstaltninger til bl.a. at øge bevidstheden i hele samfundet, herunder i familien, om personer med handicap og at bekæmpe stereotyper, fordomme og skadelig praksis i forhold til personer med handicap. Dette omfatter bl.a. at fremme en positiv holdning til og større samfundsmæssig bevidsthed om personer med handicap og på alle niveauer i uddannelsessystemet, herunder hos børn fra en tidlig alder, at fremme en holdning af respekt i forhold til de rettigheder, der tilkommer personer med handicap.

Det følger af FN's Handicapkonventions artikel 9, at deltagerstaterne skal træffe passende foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap på lige fod med andre har adgang til de fysiske omgivelser og transportmuligheder, den information og kommunikation og de øvrige faciliteter og tilbud, der er åbne for eller gives offentligheden. Dette omfatter bl.a. identifikation og afskaffelse af hindringer og barrierer for tilgængelighed til bl.a. bygninger, veje, transportmuligheder og andre indendørs- og udendørsfaciliteter, herunder skoler, boliger, sygehuse og andre sundhedsfaciliteter og arbejdspladser, ligesom det omfatter informations- og kommunikationstjenester mv.

Af FN's Handicapkonventions artikel 24 følger det, at deltagerstaterne skal anerkende, at personer med handicap har ret til uddannelse. For at virkelig gøre denne ret uden diskrimination skal deltagerstaterne sikre et inkluderende uddannelsessystem på alle niveauer.

Endvidere fremgår det af FN's Handicapkonventions artikel 30, stk. 5, litra d, at det skal sikres, at børn med handicap har adgang til – på lige fod med andre børn – at deltage i leg, rekreative tilbud samt fritids- og idrætsaktiviteter, herunder sådanne aktiviteter i skolesystemet.

Det fremgår derudover af artikel 23, stk. 3, i FN's Børnekonvention, at deltagerstaters bistand til børn med handicap skal udformes med henblik på at sikre, at det handicappede barn har fuld adgang til og modtager undervisning, uddannelse, sundhedspleje, revalidering, forberedelse til arbejdslivet og muligheder for fritidsadspredelse på en måde, der bedst muligt fremmer barnets sociale tilpasning og personlige udvikling, herunder dets kulturelle og åndelige udvikling.

Om konventionernes status i dansk ret henvises til s. 34 ff. i betænkning nr. 1546/2014 om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet.

5. Materiale modtaget inden tilsynsbesøget

Forud for tilsynsbesøget modtog jeg bl.a. materiale om Lillevang Skole, Afdeling Skovvangs handicapfaciliteter, oplysning om elever med handicap, oversigtskort over skolen og de omkringliggende arealer, oplysning om byggedato for de forskellige bygninger, en trafikanalyse samt en elevtrivselsundersøgelse for skoleåret 2017/2018.

6. Lillevang Skole, Afdeling Skovvang

Lillevang Skole er en folkeskole i Allerød. Skolen består af 2 afdelinger (på 2 matrikler). Fra skoleåret 2017/2018 er strukturen ændret således, at elever i almenskoleklasserne fra 0. til 5. klasse og de 4 centerklasser går på Afdeling Skovvang. På Afdeling Lillerød går bl.a. almenskoleklasserne fra 6. til 9. klasse.

Centerklasserne på Afdeling Skovvang er et integreret skoletilbud for elever med bevægelsehandicap og ofte medfølgende specifikke indlæringsvanskeligheder. Centerklasserne har deres egen skolefritidsordning (Diamanten).

Udover at modtage undervisning i folkeskolens fag, tilbydes centerklasseeleverne fysioterapi, ergoterapi og taleterapeutisk træning på afdeling Skovvang.

Centerklasseeleverne går i princippet på Afdeling Skovvang i hele deres skoletid.

I centerklasserne går der p.t. 20 elever i alderen 6 til 13 år. Ledelsen oplyste under besøget, at det er tilfældigt, at der ikke for tiden er indskrevet ældre elever i centerklasserne.

7. Inklusion af centerklasseelever

Som det fremgår ovenfor, er centerklasserne placeret på en almindelig folkeskole.

Hensigten med, at elever med særlige udfordringer går på en almindelig folkeskole, er, at disse elever skal inkluderes mest muligt i almenkolelivet. I forarbejderne til "inklusionsloven" fra 2012 (lov nr. 379 af 28. april 2012 om ændring af lov om folkeskolen, lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) vedrørende "Inklusion af elever med særlige behov i den almindelige undervisning og tilpasning af klagereglerne til en mere inkluderende folkeskole m.v.") er det angivet, hvordan inklusion forstås. Det fremgår bl.a., at det er vanskeligt at give en præcis definition af inklusion, men at den undersøgelse, Danmarks Evalueringsinstitut foretog forud for lovforslaget, viser, at skoleledere og lærere har en fælles forståelse af, at "en elev er inkluderet, når eleven har udbytte af almenundervisningen og deltager aktivt i det sociale fællesskab i almenklassen". Jeg henviser herved til forarbejderne til lov nr. 379 af 28. april 2012 (LF nr. 103 af 29. februar 2012, Folketingstidende 2011-2012, lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.1).

Besøgsholdet fik under tilsynsbesøget oplyst, at inklusionen af eleverne på Lillevang Skole foregår ved, at centerklasseeleverne, i det omfang den enkelte elev har ressourcer til det, deltager i timer med almenkoleeleverne. Inklusionen skabes også ved, at eleverne omgås hinanden i frikvarterer og ved fællesarrangementer.

Som nævnt i pkt. 6 er Lillevang Skole fordelt på 2 matrikler. Eleverne i udskoling (6.-9. klasse) går således på Afdeling Lillerød, mens indskolingseleverne (0.-5 klasse) går på Afdeling Skovvang.

Som udgangspunkt gælder denne opdeling alene for almenkoleeleverne.

Afdeling Lillerød er placeret i en ældre skolebygning, som ikke er indrettet med tilgængelighed for øje. På baggrund af dette og på baggrund af, at al ergo- og fysioterapi foregår på Afdeling Skovvang, er udgangspunktet derfor, at centerklasseeleverne går i skole på Afdeling Skovvang i hele deres skoletid, dvs. fra 0. til 9. klasse.

De ældste centerklasseelever, de forældre og den lærer, som besøgsholdet talte med forud for besøget, var ikke tilfredse med, at de ældste centerklasseelever ikke kan følges med deres kammerater fra almenskolen over på Afdeling Lillerød, når de kommer i udskolingsalderen. Bl.a. blev det i den forbindelse nævnt, at de ældste centerklasseelever ikke længere har jævnaldrende børn fra almenskolen at spejle sig i.

Dette tema var genstand for drøftelser mellem besøgsholdet og repræsentanterne for skolen og kommunen. Der var enighed om, at den manglende tilgængelighed på Afdeling Lillerød er et problem.

Allerød Kommunes ejendomschef nævnte i den forbindelse, at kommunen er i gang med at forbedre tilgængeligheden til Afdeling Lillerød. Der er således installeret automatiske døre i stueetagen. Det forventes også, at der inden starten af næste skoleår installeres en bokslift, så det bliver muligt for gangbesværede og kørestolsbrugere at blive transporteret til 1. sal i bygningen, hvor bl.a. det nye fysik- og scienceområde er etableret.

Det blev fra skolens side nævnt, at selv om forholdene på Afdeling Lillerød endnu ikke er særligt handicapvenlige, foretager skolen allerede nu en vurdering af, om de ældste centerklasseelever skal deltage i undervisning mv. på Afdeling Lillerød. Det vurderes således konkret for hver elev, om eleven har ressourcer til at deltage i alle eller nogle fag sammen med almenskoleeleverne i udskoling.

Ledelsen orienterede i den forbindelse om, at der i skoleåret 2018/2019 havde været 2 centerklasseelever, der havde gået delvist i skole på Afdeling Lillerød. Den ene elev, som var kørestolsbruger, havde således deltaget i undervisningen på Afdeling Lillerød 4 dage om ugen. Én skoledag om ugen tilbragte han på Afdeling Skovvang for at modtage fysio- og ergoterapi mv. Problemerne med den manglende tilgængelighed var i det konkrete tilfælde blevet løst ved at placere den pågældende almenklassens undervisning i stueetagen på Afdeling Lillerød.

Ledelsen redegjorde også for, at afstanden mellem de to afdelinger af skolen betyder, at ingen af centerklasseeleverne kan klare transporten fra den ene afdeling til den anden uden hjælp. Det blev i den forbindelse nævnt, at transport til og fra undervisningen på Afdeling Lillerød kan ske med den alminde-

lige handicapbustransport, når timerne ligger i starten eller slutningen af skoledagen. Transport mellem de 2 matrikler ved elevens deltagelse i enkelte fag er indtil videre sket ved hjælp af en særlig cykel for eleven og en hjælper.

Ud over deltagelse i egentlige fag på Afdeling Lillerød oplyste den lærer, som besøgsholdet talte med, at de 3 ældste centerklasseelever én gang om ugen bliver kørt over til Afdeling Lillerød i et forsøg på at fastholde relationerne til kammeraterne blandt almenskoleeleverne. Læreren nævnte dog, at ordningen ikke er optimal. På grund af de ikke-tilgængelige forhold er der således kun tale om ét besøg om ugen, hvilket ikke er tilstrækkeligt til at kunne skabe en egentlig inklusion.

Drøftelsen efterlod det indtryk, at der tænkes meget i individuelle løsninger for at tilgodese den enkeltes skolegang.

I den foreløbige rapport noterede ombudsmanden det oplyste om Allerød Kommunes planer om at skabe en bedre tilgængelighed til Afdeling Lillerød, således at mulighederne for at inkludere centerklasseeleverne i udskolingen forbedres.

Ombudsmanden bad samtidig Allerød Kommune om at underrette ham, når byrådet havde taget endelig stilling til bevilling af midler til installering af en bokslift på Afdeling Lillerød.

Ombudsmanden bad desuden Allerød Kommune om at oplyse, om kommunen har konkrete planer om at forbedre tilgængeligheden på andre måder på Afdeling Lillerød, herunder om der er planer om at etablere et handicaptoilet.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at arbejdet med liften på Afdeling Lillerød er igangsat, og at liften bliver færdig i løbet af de første måneder af 2020. Af svaret fremgår videre, at Lillevang Skole er ved at undersøge muligheden for indkøb af en minibus til transport af elever mellem de to afdelinger.

I en mail, som jeg modtog den 24. februar 2020, har kommunen og skolen desuden oplyst, at der allerede forefindes handicaptolletter på Afdeling Lillerød. Disse findes i det område, hvor liften er etableret.

Jeg har noteret mig det oplyste vedrørende lift, minibus og handicaptolletter og foretager mig ikke videre på dette punkt.

8. Fritagelse for undervisning

På baggrund af ombudsmandens anmodning, oplyste Allerød Kommune forud for tilsynsbesøget, at der er 4 af centerklasseeleverne, der er fritaget for undervisning.

Kommunen oplyste, at de 4 elever efter aftale med deres forældre er fritaget for undervisning i 2. fremmedsprog, og at de i stedet modtager ekstra undervisning i engelsk. Jeg lægger til grund, at fritagelsen er sket i medfør af folkeskolelovens § 5, stk. 3.

Da jeg må gå ud fra, at fritagelsen for undervisning i de 4 tilfælde ikke er begrundet med, at der er problemer med tilgængeligheden, har jeg ingen bemærkninger til dette forhold.

Det følger af folkeskolelovens § 5, stk. 2, nr. 3, litra e, at alle elever i 7.-9. klasse skal undervises i fysik/kemi.

Under samtalen med eleverne fortalte de centerklasseelever, som går i den ældste centerklasse, at de ikke modtager undervisning i fysik/kemi. I tilknytning til dette konstaterede besøgsholdet under tilsynet, at der ikke er et fungerende fysik- og kemilokale på Afdeling Skovvang. Det blev desuden oplyst, at det ikke er muligt for alle centerklasseelever at deltage i fysikundervisningen på Afdeling Lillerød, da fysiklokalet dér ligger på 1. etage, hvor der som nævnt i pkt. 7 ikke er adgang for gangbesværede og kørestolsbrugere.

Ombudsmanden bad i den foreløbige rapport om Lillevang Skoles bemærkninger til dette.

I den forbindelse bad ombudsmanden også skolen om at oplyse, om der i forhold til de pågældende elever fra 7. klasse er truffet afgørelse om fritagelse for undervisning i fysik/kemi. Ombudsmanden henviste herved til § 13, stk. 1, i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (bekendtgørelse nr. 693 af 20. juni 2014).

Det fremgår af de svar, som jeg har modtaget fra skolen og kommunen den 19. december 2019 og 3. februar 2020, at der kun er én af eleverne i den ældste centerklasse, der går i 7. klasse. Denne elev har ikke modtaget undervisning i fysik/kemi i indeværende skoleår. I svarene redegør skolen for, hvorfor den pågældende elev er blevet fritaget fra faget. Fritagelsen skyldes efter det oplyste ikke den manglende tilgængelighed til fysiklokalet.

Skolen og kommunen oplyser desuden i svaret af 3. februar 2020, at centerklasseelever i 7. - 9. klasse efter installering af boksliften vil kunne blive undervist i fysik/kemi på Afdeling Lillerød.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i anledning af dette punkt.

9. Elevernes ankomst til skolen

Det blev under besøget oplyst, at centerklasseeleverne som udgangspunkt køres til og fra skolen med handicapbusser.

Allerød Kommune har i foråret 2019 fået trafikrådgivningsfirmaet Via Trafik til at foretage en trafikanalyse af trafikken omkring skolen. På side 8 f. i Via Trafiks rapport fremgår bl.a. følgende:

”Handicapkørslen foregår i praksis således at 5-6 større transportere ankommer om morgenen til området og parkerer ved parkeringsarealerne syd for Poppelvej. De ankommer typisk i tidsrummet fra kl. 7.30 til 8.00. Omtrent et halvt minut over 8:00 kører transporterne i karavane fra parkeringspladsen syd for Poppelvej op til handicapparkeringspladser ved Skovvang-skolen og afsætter og afleverer deres passagerer. Klokken 8.06 kører den første transporter fra skolen igen, og kl. 8.10 er busvendepladsen ved Skovvang-skolen tom igen.”

Det blev under tilsynet oplyst, at centerklassernes børn, efter at de sat af på busvendepladsen, bliver hentet af personalet og fulgt ind på skolen. De er først klar til undervisning kl. 8.15-8.20.

Ledelsen oplyste under besøget, at grunden til, at busserne først afleverer centerklasseeleverne efter kl. 8.00, er, at mange almenskoleelever bliver afleveret af deres forældre på busvendepladsen før kl. 8.00, og at mange af de cyklende elever bruger cykelstativerne lige ved siden af busvendepladsen. Dette giver så megen trafik på stedet, at det ville gå ud over sikkerheden, hvis busserne med centerklasseelever også ankom før kl. 8.00.

Forældrene og læreren, som besøgsholdet talte med, så centerklasseelevernes sene ankomst som et stort problem. De påpegede bl.a., at undervisningen i almenskoleklasserne starter kl. 8.00, og at de centerklasseelever, der deltager i timer med almenskoleelever, først kommer ind i klassen efter, at undervisningen er gået i gang, hvilket kan medføre en yderligere stigmatisering. Hertil kommer, at undervisningstiden for samtlige centerklasseelever bliver reduceret.

Under drøftelserne med ledelsen og kommunens repræsentant blev det oplyst, at skolen er i gang med at etablere en ny cykelparkering ved Ørnevang.

Ledelsen forventer, at dette vil mindske trafikken ved cykelparkeringen ved busvendepladsen.

Besøgsholdet tilkendegav under tilsynsbesøget, at det ikke er tilfredsstillende, at centerklasseeleverne ankommer senere, fordi alment skoleeleverne skal kunne afleveres tæt på hovedindgangen. På den baggrund og på baggrund af det oplyste om, at centerklasseeleverne konsekvent har mindre undervisningstid end alment skoleelever, samt at centerklasseelever, der skal deltage i fag sammen med alment skoleelever, konsekvent kommer for sent til undervisning, anbefalede besøgholdet, at Lillevang Skole, Afdeling Skovvang finder en ordning, som løser problemet.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvad der var sket i den anledning.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at skiltningen på vendepladsen/afsætningspladsen vil blive ændret i løbet af foråret (se nærmere nedenfor i pkt. 10). Når skiltningen er ændret, vil centerklasseeleverne kunne ankomme før kl. 8.00 og vil dermed have mulighed for at starte i den almene klasse kl. 8.00.

Jeg har forstået, at centerklasseeleverne, når skiltene er ændret, vil have mulighed for at være klar til undervisning kl. 8.00. Jeg har noteret mig dette og foretager mig ikke mere i den anledning.

10. Parkering

På busvendepladsen foran hovedindgangen er der aftegnet 3 store handicapparkeringspladser.

Luftfoto af busholdepladsen (kopieret fra Krak.dk)

Til højre for indkørslen til pladsen er opsat et skilt med angivelse af, at der er handicapparkeringsplads på arealet. Til venstre for indkørslen er opsat et skilt med angivelse af, at der er parkering forbudt på pladsen.

Skiltning ved indkørslen til busvendepladsen

Denne skiltning giver anledning til forvirring.

Besøgsholdet forstod på det oplyste, at handicapparkeringspladserne på busvendepladsen kan benyttes af personer med handicapparkeringskort (fx forældre til elever med handicap). På grund af den sparsomme plads på busvendepladsen kan de pågældende parkeringspladser imidlertid ikke bruges i de to tidsrum på dagen, hvor busserne kommer for at aflevere og hente centerklasseeleverne. I disse tidsrum henvises til handicapparkeringspladserne langs skolen på Poppelgården.

På baggrund af manglende klarhed omkring skiltningen anbefalede besøgsholdet, at der opsættes en mere forståelig og entydig skiltning.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvad der er sket i den anledning.

I det brev, som jeg har modtaget den 19. december 2019, har skolen og kommunen svaret således:

”Skiltningen ændres, så der ved vendepladsen skiltes med ’Parkering og standsning forbudt’ med en undertavle med teksten ’Busser og taxier undtaget’. På denne måde reserveres pladsen til handicapbusser, skolebus og andre busser. Der henvises med skiltning til, at øvrig handicap-parkering sker på de langsgående p-pladser på Poppelvej. Den ændrede skiltning forventes etableret i starten af 2020.”

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre i den anledning.

11. Anvendelsen af faglokaler i kælderens

Under tilsynet i 2015 fik besøgsholdet indtryk af, at faglokalerne i kælderen ikke blev anvendt særlig meget af centerklasseeleverne. På side 46 f. i ombudsmandens endelige rapport af 7. april 2016 om tilsynsbesøget på Skovvangsskolen fremgår således bl.a. følgende om anvendelsen af disse lokaler:

”Ledelsen oplyste under besøget, at de faglokaler, der var placeret i kælderniveau, ikke var egnet for elever med handicap. For elever i kørestol var der kun adgang via løfteplatformen. Eleverne kunne og måtte ikke benytte løfteplatformen på egen hånd, men skulle transporteres af en ansat. Der kunne kun transporteres én elev ad gangen til faglokalerne. Der var desuden ikke toiletfaciliteter i kælderen for personer med handicap, hvilket betød, at der blev spildt meget undervisningstid med transport til lokalet og toiletbesøg.

Skovvangskolens faglokaler er på grund af deres fysiske indretning ikke egnet for elever med handicap. Allerød Kommune visiterer særligt elever

med bevægelseshandicap til skolen, og det må således forventes, at eleverne også rent faktisk kan undervises i den fulde fagrække, jf. folkeskolelovens § 3, stk. 1, og § 5, såfremt der skal være tale om et reelt undervisningstilbud.

Jeg finder det derfor problematisk, at eleverne faktisk er udelukket fra at modtage undervisning i en række fag på grund af manglende tilgængelighed. Jeg henviser desuden til FN's Handicapkonventions artikel 24 om lige ret til uddannelse og pligten til at sikre et inkluderende uddannelsesmiljø.

...”

Tidligere foregik undervisningen i billedkunst samt ”håndværk og design” i kælderetagen på Afdeling Skovvang. Undervisningen i billedkunst er imidlertid flyttet op i stueetagen i naturlærelokalet. Det vil sige, at det nu kun er undervisningen i ”håndværk og design”, der foregår i kælderetagen.

Det blev under besøgsholdets samtale med en lærer oplyst, at centerklasserne – til trods for at liften stadig er langsom, og til trods for at der ikke er et handiaptionet i kælderen – nu konsekvent benytter faglokalerne i kælderen, når de skal undervises i faget ”håndværk og design”. Dette blev bekræftet af nogle af eleverne, som oplyste, at de har fag i kælderetagen én gang om ugen. Ledelsen oplyste i tilknytning til dette, at det er positivt for eleverne, at der ind imellem er et skift i de lokaler, de opholder sig i. Denne opfattelse betyder, at skolen har meget fokus på, at eleverne i centerklasserne i lighed med almenklasserne benytter lokalerne i kælderen, når de har faget ”håndværk og design.”

På spørgsmålet om hvorvidt undervisningen i faglokalerne i kælderen først starter, når alle elever i klassen er kommet ind i faglokalerne, svarede eleverne i én af klasserne (CKMB), at det ikke er tilfældet. De fortalte således, at transporten med liften betyder, at de ikke altid når frem til faglokalet, før undervisningen starter.

I den foreløbige rapport noterede ombudsmanden, at eleverne i centerklasserne nu modtager undervisning i faglokalerne i kælderen. Han bad imidlertid om skolens bemærkninger til, at det af eleverne i CKMB blev oplyst, at undervisningen starter, før de gangbesværede elever og kørestolsbrugerne er kommet frem til faglokalet.

Af det svar, som jeg modtog fra skolen den 24. februar 2020, fremgår følgende:

"Det er meget få lektioner eleverne i CKMB har i faglokalerne i kælderen sammen med de almene elever. At undervisningen starter forskudt af ankomsttidspunktet for eleverne fra CKMB har tidligere ikke været en problematik vi har erfaret. Vi vil derfor undersøge dette nærmere og understøtte, at der tages hånd om nævnte problematik, og der findes løsninger på eventuelle udfordringer i forbindelse med anvendelse af faglokalerne i kælderen."

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i anledning af dette punkt. For god ordens skyld henleder jeg dog opmærksomheden på, at problematikken ikke kun drejer sig om den undervisning, som disse elever har med almenklasser. Problematikken opstår, som besøgsholdet forstod eleverne i CKMB, også, når de gangbesværede elever og kørestolsbrugere skal have undervisning sammen med de elever i centerklassen, som ikke har behov for at benytte elevatoren.

Der er i sløjdlokalet blevet opsat en hæve-sænke-høvlebænk med god plads nedenunder, som gør det muligt for elever i kørestol at bruge bordet.

Hæve-sænke-høvlebænken i sløjdlokalet

Bordene i håndarbejdslokalet har ingen hæve-sænkefunktion og kan således ikke justeres i højden.

Håndarbejdslokalet

Besøgsholdet tilkendegav under tilsynsbesøget, at forholdene for elever med handicap er forbedret i sløjde-lokalet.

For så vidt angår indretningen af håndarbejdslokalet gjorde besøgsholdet opmærksom på, at det på grund af den manglende mulighed for at indstille bordene i højden kan være svært for nogle af centerklasseeleverne at (lære at) anvende lokalets symaskiner. På den baggrund bad besøgsholdet skolen og kommunen om at finde en løsning, som sikrer, at også centerklassernes elever får mulighed for at lære denne del af "håndværk og design".

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvad der er sket i den anledning.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at der i starten af 2020 vil blive anskaffet hæve-sænke-borde.

Jeg har noteret mig dette og foretager mig ikke mere i den anledning.

12. Legeplads

Der findes to legepladser i skolegården. Den største legeplads var på tidspunktet for tilsynsbesøget i 2015 placeret i forhøjet niveau med sandunderlag. På det tidspunkt var legepladsen således ikke tilgængelig for elever i kørestol.

Legepladsen i 2015

Legepladsen i 2019

Den pågældende legeplads er nu placeret på et tykt gummifaldunderlag. Underlaget skråner opad og giver i princippet mulighed for, at kørestolsbrugere kan benytte legepladsen. Imidlertid er underlaget ret stejlt, hvilket efter besøgsholdets opfattelse gør det svært for eleverne at komme op til legefaciliteterne. Derudover er stigningen visse steder så stejl, at kørestolsbrugere risikerer at vælte.

Underlaget, hvor det er mindst stejlt

Den anden del af skolegården indeholder en nyligt etableret legeplads, som er særligt indrettet for elever i centerklasserne. Det var på grund af vedligeholdelsesarbejde på taget ikke muligt for besøgholdet at bese denne legeplads nærmere. Det blev dog oplyst, at legepladsen indeholder en speciel gyngesæde, som kan bruges af elever i kørestol. Legepladsen indeholder bl.a. også en specielt indrettet sandkasse og en samling lodrette pæle. Underlaget på denne legeplads består også af et gummiunderlag af forskellig tykkelse. Der er således en slags kørevej imellem kunstige forhøjninger.

Den nye legeplads

Ledelsen oplyste, at legepladsen egentlig kun er for eleverne i centerklasserne. Almenskoleeleverne synes imidlertid også, at det er sjovt at lege på den. Dette er positivt i forhold til den ønskede inklusion af centerklasseeleverne. En ulempe er dog, at der for nogle af centerklasseeleverne er for meget larm og trængsel. Dette blev også påpeget af en af de forældre, besøgholdet talte med forud for besøget. Ledelsen oplyste, at personalet i centerklasserne har mulighed for at forskyde frikvartererne lidt, så centerklasseeleverne i perioder kan få legepladsen for sig selv.

Under samtalerne med skolens personale blev besøgsholdet gjort opmærksom på, at den nye legeplads ikke er så tilgængelig som ønskeligt. Det blev således oplyst:

- at kanterne til den specielt indrettede sandkasse er for høje til, at elever i kørestol kan bruge den,
- at de lodrette pæle står så tæt, at elever i kørestol ikke kan køre imellem pælene, og
- at de kunstige forhøjninger i belægningen er for stejle, hvilket giver risiko for, at kørestolsbrugerne vælter.

Ledelsen orienterede om, at der netop er blevet fjernet en gammel toiletbygning i skolegården. Det er skolens ønske, at den frigjorte plads på sigt vil blive brugt til udbygning af legepladsen. P.t. er der dog ikke bevilget penge til at dække en sådan udgift.

Jeg har noteret mig de tiltag, der er lavet for at forbedre legefaciliteterne for elever med handicap. På baggrund af de ovenfor nævnte problemer med tilgængeligheden, anbefalede besøgsholdet dog, at den fremtidige legeplads på det frigjorte areal i skolegården indrettes, så også centerklasseeleverne kan benytte den.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om skolens og kommunens bemærkninger til dette.

Skolen og kommunen har i det brev, jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at det endnu ikke er besluttet, hvordan det frigjorte areal skal aktiveres.

Jeg har noteret mig skolens og kommunens svar og går ud fra, at man – når beslutningen om anvendelse af arealet træffes – vil følge min anbefaling om, at arealet indrettes, så også centerklasseeleverne kan benytte det. Jeg foretager mig ikke mere i anledning af dette forhold.

I tilknytning til det ovenfor anførte anbefalede ombudsmanden i den foreløbige rapport, at Lillevang Skole, Afd. Skovvang, når de to eksisterende legepladser skal renoveres, sørger for at skabe bedre tilgængelighed til de forskellige faciliteter.

Ombudsmanden bad om skolens og kommunens bemærkninger til dette.

Ombudsmanden bad jeg også om, at skolen og kommunen i samarbejde med personalet i centerklasserne overvejede, om der allerede nu kunne ske forbedringer eller ændringer af de eksisterende legefaciliteter, som kan skabe en bedre tilgængelighed for børn med handicap.

Ombudsmanden bad om skolens og kommunens bemærkninger til dette.

I det brev, jeg modtog den 19. december 2019, har skolen og kommunen anført følgende:

”Center-legepladsen er specifikt lavet for at imødekomme elever der er handicappet. Den rummer forskellige tilgængelighedsgrader, så elevernes forskellige behov dækkes og de kan udfordres forskelligt afhængigt af handicappet. I forbindelse med en renovering af Center-legepladsen vil vi evaluere tilgængeligheden og matche det med elevernes behov.

I forhold til det nyligt renoverede faldunderlag på den 'store legeplads', så er faldunderlaget under klatrereds-kabet ikke tiltænkt kørestolsbrugere, dog er det hensigten at kørestolsbrugere med hjælp og når der er en lærer tilstede kan skubbes op på underlaget og deltage i evt. uden-dørs undervisning på arealet.”

Jeg har noteret mig disse svar og foretager mig ikke videre.

13. Døre ud til det fri

Mange af undervisningslokalerne (både i kælder- og stueplan) har udgange til udeområder, som bruges til skoleprojekter og socialt samvær.

Ved udgangene er der lagt vandrette riste (ca. 8 cm høje). På væggen foran hver udgang er placeret en sammenklappelig manuel rampe, som personalet skal lægge ud, før en kørestolsbruger kan komme ud og ind.

I BR18 er det i § 51, stk. 1, bestemt, at brugerne ved egen hjælp skal kunne komme ind i bygningen. Endvidere fremgår følgende af bestemmelsens stk. 2:

”Stk. 2. For bygningens adgangsforhold skal følgende være opfyldt:

- 1) Ved alle yderdøre skal der være niveaufri adgang til bygningen. Eventuelle niveauforskelle skal reguleres i adgangsarealet uden for bygningen, herunder til elevatorer i bygningens adgangsetage. Eventuelle niveauforskelle skal reguleres i adgangsarealet uden for bygningen. Der kan anvendes ramper.
- 2) Uden for yderdøre skal der være et vandret, fast og plant areal på 1,5 m x 1,5 m målt fra dørens hængselside. Hvor døren åbner udad, skal der i adgangsvejen være yderligere 20 cm langs bygningsfacaden.
- 3) Dørtrin må højst være 2,5 cm.

- 4) Arealet ud for yderdøre skal være i samme niveau som det indvendige gulv.
- 5) Arealet ud for yderdøre skal markeres taktilt eller ved anden farve end den omkringliggende belægning.”

Udgang fra sløjdlokalet i kælderetagen

Besøgsholdet anbefalede, at der etableres faste ramper ved udgangene, og jeg bemærkede, at jeg går ud fra, at de ovenfor nævnte bestemmelser i BR18 § 51, stk. 2, opfyldes i den forbindelse.

Kommunens repræsentant tilkendegav på det afsluttende møde, at kommunen vil etablere faste ramper i form af elefantriste.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvad der var sket i den anledning.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at der fra den 5. december 2019 ved hjælp af faste ramper er skabt niveaufri adgang fra alle faglokaler i kælderarealet.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning. Jeg skal dog gøre opmærksom på, at min anbefaling om at etablere faste ramper ikke kun vedrørte udgangene fra faglokalerne i kælderen. Jeg går ud fra, at skolen og kommunen også sørger for, at der bliver etableret faste ramper til undervisningslokalerne i stueetagen.

14. Andet

14.1. Nedsænkede arealer

To steder i 0. klasse-husets fælleslokale er der niveauforskel i form af nedsænkede arealer, hvor børnene kan opholde sig ved f.eks. fællesarrangementer.

Det ene areal har et enkelt trin/kant på 15 cm. Det andet areal har 2 niveauer. Det første trin/kant er 14 cm; det andet trin/kant er 17 cm. Det sidstnævnte areal er således 31 cm under gulvniveau. Trinforkanterne er markeret med en rød kontrastfarve. Dertil kommer, at der er sat en advarselmærkat op på en stolpe ved det dybeste areal.

De 2 nedsænkede niveauer i indskolingshuset

Skolens pedel oplyste under besøget, at der trods disse afmærkninger har været flere uheld, hvor personer (især voksne) har overset trinnene og er faldet.

Den nuværende indretning med de nedsænkede niveauer er ikke handicapvenlig og kan indebære fare for personskade. Ud over kørestolsbrugere vil også svagsynede personer, personer med nedsatte kognitive funktioner og andre på grund af uopmærksomhed risikere at falde som følge af det nedsænkede niveau.

Besøgsholdet bad derfor Lillevang Skole, Afd. Skovvang, og Allerød Kommune om at finde en løsning for at hindre nye uheld. Under besøget drøftede man bl.a. et forslag om at afmærke de lodrette dele af trinnene.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvilken løsningsmodel skolen og kommunen kom frem til.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at der er påsat sribet sort og gul tape rundt langs kanten.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning. Jeg går imidlertid ud fra, at skolen og kommunen løbende holder øje med, om disse forholdsregler er tilstrækkelige til at forhindre uheld i forbindelse med fald ved de nedsænkede arealer.

14.2. Trappe

I et fælleslokale i 0.klasse-huset er der en stor trappe, som fører op til svalegangen på 1. sal. Trappen er placeret tæt på indgangspartiet. Der er ingen afskærmning bag ved trappen, og der er derfor risiko for, at blinde og svagsynede kan gå ind i trappens bagside, når de kommer ind ad indgangspartiet.

Trappen i 0.klasse-huset

Det anbefales i pkt. 13.4 i standarden DS/ISO 21542:2012, at den fri tilgængelige højde under trapper skal være på mindst 2,1 meter. Hvis den fri højde er mindre end dette, skal der være et værn eller andet element, som skærmer mod slag.

Besøgsholdet anbefalede under tilsynsbesøget, at der bliver etableret en afskærmning ved trappen. Under besøget drøftede man et forslag om at skabe et værn under trappen med blomsterkasser.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvilken løsningsmodel skolen og kommunen kommer frem til.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at der er bestilt moduler til markering ved trappen. Der er lavet en midlertidig markering, indtil den endelige løsning er etableret.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

14.3. Stopfunktioner på vaske og borde

Besøgsholdet besigtigede skolens handicaptolletter og afprøvede hævesænkevaskene. På en enkelt af vaskene fungerede den automatiske stop-

funktion ikke. På en anden vask var der slet ikke installeret en sådan stopfunktion. En manglende automatisk stopfunktion giver en risiko for, at personer uden føling i benene kan få benene klemt.

Heller ikke hæve-sænke-bordet med vask i madkundskabslokalet var forsynet med en automatisk stopfunktion.

Hæve-sænkevaske mv i madkundskabslokalet og på et handi-
captoilet

Besøgsholdet anbefalede, at stopfunktionerne på disse håndvaske på handi-
captoiletterne og bordet i madkundskab bliver henholdsvis repareret og in-
stalleret.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvad der var
sket i den anledning.

I brev af 19. december 2019 har skolen og kommunen oplyst, at der i novem-
ber 2019 blev opsat vaske med stopfunktion.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

14.4. Hæve-sænke-bord

Under samtalerne med eleverne udtrykte de fleste elever tilfredshed med de-
res undervisningsforhold. De oplyste i den forbindelse, at ikke alle borde i
klasseværelserne kan indstilles i højden, men at det som udgangspunkt ikke
er et problem, fordi kørestolene er elektriske og kan indstilles i højden.

En enkelt elev gav dog udtryk for af have problemer med at kunne have sine
knæ under fællesbordet i midten af klasselokalet.

Under besøget anbefalede besøgsholdsholdet, at der findes en løsning, så
den pågældende elev ikke har problemer med at anvende bordet.

Ombudsmanden bad i den foreløbige rapport om oplysning om, hvad der var sket i den anledning.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at man var ved at bestille en bordløsning.

Jeg har noteret mig dette og foretager mig ikke mere i den anledning.

14.5. Privatliv på toilettet

Et enkelt af handicaptolletterne er placeret lige ud for døren til gangen. Døren er en automatisk skydedør, hvilket indebærer, at en person, som sidder på toilettet, i døråbningstiden vil sidde til skue ud til gangen, hvis en eventuel hjælper trykker sig ud for at hente noget eller eventuelt vil lade personen være alene.

Besøgsholdet tilkendegav, at dette ikke er værdigt.

Handicaptollet

Skolens pedel var allerede opmærksom på problemet og oplyste, at der vil blive sat et forhæng op, som vil løse indkigsproblemet.

I den foreløbige rapport bad ombudsmanden om oplysning om, hvad der var sket i den anledning.

Skolen og kommunen har i det brev, som jeg modtog den 19. december 2019, oplyst, at der ville blive opsat et gardin før juleferien.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i den anledning.

15. Opfølgning

Jeg anser herefter sagen om tilsyn af tilgængeligheden på Lillevang Skole, Afd. Skovvang for afsluttet.

Den endelige rapport er sendt til Lillevang Skole, Allerød Kommune, Handicaprådet i Allerød Kommune, Det Centrale Handicapråd, Institut for Menneskerettigheder, Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen samt BUILD – Institut for Byggeri, By og Miljø.

Med venlig hilsen

Niels Fenger